

Nr 442.

Av herr **Magnusson** i Skövde, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 137, angående reglering av vissa domsagor under Svea och Göta hovrätter.

I proposition nr 137 föreslår Kungl. Maj:t dels omreglering av vissa domsagor, dels sammanslagning av Norra och Södra Vadsbo domsagor i Skaraborgs län. I motiveringen till propositionen anför departementschefen i denna del bl. a. "att intet nu bör i saken åtgöras, som icke är ägnat att åtminstone i huvudsak bestå vid den kommande allmänna domkretsindelningen". Det torde emellertid kunna anföras mycket starka skäl för uppfattningen, att, om den föreslagna sammanslagningen kommer till stånd, densamma visar sig vara av art att näppeligen "bli bestående". Mot sammanslagningen tala nämligen mycket starka skäl. En förändring av hävdvunna förhållanden, särskilt ifråga om rättsskipningen, bör icke utan särdeles starka skäl företagas. Detta bör isynnerhet beaktas ifråga om landsbygdens rättsskipning, som otvivelaktigt vunnit på det förhållandet, att domaren blivit väl förtrogen med den bygd, hans domareverksamhet omfattar. Vid en sammanslagning, varigenom bildas en både ifråga om folkmängd och utsträckning mycket stor domsaga, försvåras dessa möjligheter för domhavanden. Därtill skulle komma mycket ogynnsamma kommunikationsförhållanden. Norra Vadsbo domsaga har sina naturliga kommunikationer till Mariestad, medan däremot södra Vadsbo, om den nordligaste delen, Undenäs landsfiskalsdistrikt, som dock har lika bekväma kommunikationer till Moholm och Skövde, undantages, har sina kommunikationer riktade mot Skövde. Av denna anledning har också domaren sitt kansli i Skövde, ehuru beläget utanför domsagans område.

För allmänheten är det emellertid av stor betydelse, att domarekansliet är bekvämt tillgängligt; f. n. av större betydelse än tingsställets förläggning. Utvecklingen tenderar alltmer därhän, att handlingar lämnas och lösas vid kansliet i stället för vid tingssammanträdena. Vid en sammanslagning av domsagorna med expeditionen förlagd till Mariestad skulle, varom en blick på kartan lätt övertygar, huvudparten av södra Vadsbo få mycket obekvämt att nå domarekansliet.

Härtill kommer en icke ogrundad farhåga för försenade expeditioner i en så förstorad domsaga. Utökningen av arbetskrafter lär därvid ej råda fullständig bot. En jämförelse mellan de i propositionen föreslagna sammanslagningarna av västmanlandsdomsagorna visar för de sammanslagna dels en betydligt mindre folkmängd än för Vadsbo, eller resp. 44,000, 38,000 och för Vadsbo 54,000 per-

soner, avrundade tal, samt i handlagda ärenden resp. 2,550, 2,600 och för Vadsbo 3,687. Det lär inför dessa siffror ej kunna bestridas, att skälen till sammanslagning av sistnämnda äro vida svagare. Härtill kommer dessutom vadsbodomsgornas betydligt större yttinnehåll och i förhållande till föreslagna kansliort sämre kommunikationer.

Man bör också i ett fall som detta taga hänsyn till befolkningens önskningsar och intressen. Det bör observeras, att befolkningen i norra domsagan visserligen biträder förslaget om sammanslagning, då härigenom ingen väsentlig rubbning sker i dess förhållanden, men givetvis icke har något emot domsagens bibehållande i nuvarande omfattning. Det saknas inom domsagan ingalunda företrädare för en uppfattning, som är emot sammanslagning, emedan man befarar försenad och försämrad expedition, men man har av naturliga skäl avstått från att vid sammanträdena ge uttryck däråt. Farhågorna för försämrad expedition, särskilt under mindre expedit domare, är ganska utbredd och kan ej avvisas som ogrundad.

Befolkningen i södra domsagan har enhälligt uttalat sig emot sammanslagningen. Såväl länsstyrelsen som hovrätten uttala sig för uppskov. Ett sådant synes också synnerligen motiverat med hänsyn till en mera allmän och lämpligare reglering av domsagorna i länet. Därvid synas flera i propositionen ej beaktade omständigheter böra övervägas.

Därest Kungl. Maj:ts proposition i denna del bifalles, lär som konsekvens därav följa en likartad radikal omläggning av länets övriga domsagor. Vid ytterligare sammanslagning, varvid Kåkindes härad ev. överföres till Skånings, Vilske och Valle härads domsaga och Gudhems härad till Vartofta och Frökinds, med domställen och kansli i resp. Skara och Falköping, skulle hela den östra delen av länet bli utan domarekansli. Olägenheten härav blir än mera uppenbar, om man beaktar, att frågan om städernas Skövde och Hjo läggande under landsrätt är öppen. Vid en sådan eventualitet skulle hela den omnämnda östra bygden, inklusive städerna Skövde och Hjo, sakna domarekansli, d. v. s. vara hänvisad till kanslier i Mariestad, Skara eller Falköping. En sådan anordning lär väl ej kunna anses tillfredsställande.

Inför dessa alternativ lär man ej kunna undgå att finna det av t. f. domhavanden framförda förslaget med överförande av Udenäs landsfiskalsdistrikt till norra Vadsbo och sammanslagning av Karlsborgs och Binnebergs landsfiskalsdistrikt med Kåkindes härad till en domsaga innebära avgjort företräde. Detta alternativ 2 torde också innebära ett beaktansvärt uppslag ifråga om övriga domsagor (därest nu en förändring anses ovillkorligen böra genomföras). För alternativ 2 ha inalles 15 socknar i södra Vadsbo i andra hand uttalat sig. Det lider intet tvivel, att även övriga socknar, ställda i valet mellan sammanslagning och alternativ 2, föredraga sistnämnda.

Vid bedömande av frågan om sammanslagningen av domsagor, vilka i regel nu bilda landstingsvalkretsar, borde väl någon hänsyn tagas till denna omständighet. Visserligen kan ju anföras, att detta är ett för rättsskipningen

och domsagoindelningen främmande spörsmål, men den sammankoppling, som f. n. existerar, bör kanske ändå ej lämnas alldeles obeaktad.

I yttrandena över sammanslagningen har från olika håll med styrka betonats, "att en förändring ej nu bör vidtagas, därest den ej kunde ingå som ett led i den slutliga regleringen av länets domkretsar". Riktigheten av denna uppfattning lär näppeligen kunna bestridas. Däremot lära knappast fullt hållbara skäl kunna anföras för att den nu föreslagna sammanslagningen skulle vara av art att för framtiden kunna lämpligen bibehållas. Vad vi anfört om den föreslagna domkretsens storlek, obekväma kommunikationer samt ej minst frågan om städernas Skövde och Hjo jurisdiktion lär väl göra frågan om den slutliga regleringen så osäker, att ett avgörande redan nu ej lämpligen bör ske. Ett uppskov synes mig därför vara synnerligen befogat. Det bör också i detta sammanhang meddelas, att de närgränsande domsagorna, Skånings, Vilske och Valle samt Gudhems-Kåkindens inom icke så avlägsen tid bli lediga, och att en klarare överblick om lämpligaste omregleringsformen skulle kunna ernås, tills frågan om ny domare för dessa domsområden blir aktuell.

Med stöd av det anförda tillåter jag mig därför hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 137, i vad den avser sammanslagning av Vadsbo norra och södra domsagor.

Stockholm den 10 mars 1928.

Karl Magnusson
i Skövde.
